

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum voluntas Dei conuenienter diuidatur per voluntatem beneplaciti, &
signi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

nem vult Deus saluari voluntate antecedente rone humane nature, quam ad salutem fecit: sed vult eum damnari voluntate consequente, propter peccata quae in eo inveniuntur. Quamuis autem res, in quam fertur actus voluntatis, sit cum omnibus suis conditionibus non tamen oportet quod que liber illarum conditionum quae inveniuntur in uolito, sit ratio mouens voluntatem; sicut vinum non mouet appetitum bibentis, rone uirtutis inebriandi quam habet: sed ratione dulcedinis, quamuis simul utrumque in vno inueniatur.

Ad III. Dicendum, quod uoluntas diuina est immediatum creaturarum principium ordinado attributa diuina per modum intelligendi, secundum quod ad opus applicantur. potentia enim non exit in opus nisi recta per scientiam, & determinata per uoluntatem ad aliquid agendum. Et ideo magis ordo rerum refertur in uoluntatem diuinam quam in potentiam, vel scientiam. Vel dicendum, quod ratio voluntatis consistit, ut dictum est, in comparatione uoluntatis ad ipsas res; rone uirtutis esse scitae vel possibile alicui agenti, in quantum sunt in ipso per modum intelligibilem, vel uirtualem. Res autem secundum quod sunt in Deo, non habent ordinem: sed secundum quod sunt in seipsis. Et ideo ordo rerum non attribuitur scientiae, vel potentiae; sed solum uoluntati.

Ad IIII. Dicendum, quod quamuis diuina uoluntas non impediatur, nec immutetur ex aliquo alio, tamen secundum ordinem sapientiae refertur in aliquid secundum conditionem illius, & sic uoluntati diuinae attribuitur aliquid ex parte nostra.

Ad V. Dicendum, quod ratio illa procedit de ordine voluntatis ex parte ipsius actus, sic autem ibi non est ordo antecedentis & consequentis. Et similiter dicendum ad sextum.

Ad VII. Dicendum, quod quamuis res posterius habeat esse in sua natura, quam in Deo, non tamen posterius cognoscitur a Deo in propria natura quam in seipso: quia hoc ipsum quod Deus essentiam suam cognoscit, inuenit res, & prout sunt in seipso, & prout sunt in propria natura.

Ad VIII. Dicendum, quod in uoluntate Dei non ponitur antecedens & consequens ad importandum ordinem successione, qui repugnat aeternitati: sed ad denotandum diuersam comparationem eius ad uoluntatem creaturam.

ARTICVLVS IIII.

Verum Dei uoluntas diuidatur in beneplacitum, & signi uoluntatem.

Terio queritur, utrum uoluntas Dei continenter diuidatur per uoluntatem beneplaciti, & uoluntate signi. Et uidetur quod non. Sicut enim ea, quae in creaturis aguntur, sunt signa diuinae uoluntatis, ita & scientiae & potentiae: sed scientia & potentia non distinguuntur per potentiam & scientiam, quae sunt essentia dei & signa eius. ergo nec uoluntas hoc modo distingui debet per uoluntatem beneplaciti, quae est diuina essentia, & uoluntatem signi. ¶ 2 Prae. Per hoc quod aliquid Deus uult uoluntate beneplaciti, ostenditur actum diuinae uoluntatis ferri in illud, ut sic sit Deo placitum, aut ergo illud in quod fert uoluntas signi, est placitum Deo, aut non: si est placitum Deo, ergo uult illud uoluntate beneplaciti. & sic uoluntas signi non debet a uoluntate beneplaciti distingui: si autem non sit placitum Deo, significat autem esse placitum ei per uoluntatem signi, ergo signum

A diuinae uoluntatis erit falsum, & ita in doctrina ueritatis talia signa diuinae uoluntatis poni non debent.

¶ 3 Prae. Omnis uoluntas est in uolente: sed quicquid est in Deo, est diuina essentia si ergo uoluntas signi Deo attribuitur, erit idem quod diuina essentia, & sic non distinguitur a uoluntate beneplaciti nam illa uoluntas dicitur esse beneplaciti, quae est ipsa diuina essentia, ut Magister in 1. Sententiarum 45. dicit.

¶ 4 Prae. Quicquid Deus uult, bonum est: sed signum uoluntatis debet diuinae uoluntati respondere. ergo signum uoluntatis non debet esse de malo. cum ergo permissio sit de malo & similiter prohibitio, uidetur quod non debeant poni signa diuinae uoluntatis.

¶ 5 Prae. Sicut inuenitur bonum & melius, ita malum & peius: sed secundum bonum & melius distinguitur duplex uoluntas signi, scilicet praecceptum quod est de bono, & consilium quod est de meliori bono. ergo & similiter respectu mali, & peioris debent duo signa uoluntatis poni.

¶ 6 Prae. Uoluntas Dei magis inclinatur ad bonum, quam ad malum: sed signum uoluntatis quod respicit malum, si permissio, numquam potest imponi. ergo & praecceptum & consilium quae sunt respectu boni, non deberent impedimentum suscipere, quod tamen apparet esse falsum.

¶ 7 Prae. Eorum quae se inuicem consequuntur, unum non debet contra aliud distinguere: sed uoluntas beneplaciti & Dei operatio se consequuntur: nihil enim operatur quod non uelit uoluntate beneplaciti, & nihil uult uoluntate beneplaciti in creaturis, quod non operetur secundum illud per 113. Omnia quaecumque uoluit Dominus fecit. ergo operatio non debet poni sub uoluntate signi, quae contra uoluntatem beneplaciti distinguitur.

Respon. Dicendum, quod in diuinis est duplex modus loquendi, unus secundum propriam locutionem, quando scilicet Deo attribuitur id, quod sibi competit secundum suam naturam: quamuis semper sibi eminentius competat, quam a nobis mente concipiatur, uel sermone proferatur, rone cuius nulla nostra locutio de Deo potest esse propria ad plenum. Alius modus est figuratiuum, siue tropicam, uel symbolicam locutionem. Quia enim ipse Deus secundum quod in se est, aeternam nostrae mentis excedit, oportet quod de eo loquamur per ea, quae apud nos inueniuntur, & sic sensibilibus nominibus Deo attribuitur, ut cum eum nominamus, uel lucem, uel leonem, uel aliquid huiusmodi. Quarum quidem locutionum ueritas in hoc fundatur, quod nulla creatura, ut dicit Dionysius 2. c. Cel. Hier. est uniuersaliter boni participatione priuata. Et ideo in singulis creaturis est inuenire aliquas proprietates representantes quantum ad aliquid diuinam bonitatem: & ita nomen in Deum transfertur in quantum res significata per nomen, signum est diuinae bonitatis. Quod cum ergo signum loco signati accipitur in diuinis, est modus tropicam locutionis. Uterque autem istorum modorum loquendi coexistit in uoluntate diuina. Inuenitur enim in Deo proprie rone uoluntatis, ut supra dictum est, & sic uoluntas de Deo proprie dicitur & haec est uoluntas beneplaciti, quae per antecedentem & consequentem distinguitur, ut dictum est. Quia uero uoluntas in nobis habet quaedam a passionem consequentem, ideo sicut alia nomina passionum metaphoricè dicuntur de deo, ita & nomen uoluntatis. dicitur autem nomen irae de Deo, quia in eo inuenitur effectus, quod solet esse irati apud nos si punitio. Vnde ipse punitio, qua punit Dei ira

Dist. 45.

Parus a me die.

Art. i. huius quae.

Art. praed.

QVÆS. XXIII. DE VOLVNTATE DEI. ART. III.

Ira nominatur. Et simili mō loquendi illa, quę solent esse signa voluntatis apud nos, Dei voluntates appellantur. Et pro tanto dī voluntas signi: quia ipsū signum, quod solet esse voluntatis, voluntas appellatur. Cum autem voluntas possit designari, & secundum quod proponit de agendis, & secundum quod impetum facit ad opus, utroque mō voluntati aliqua signa attribuuntur. Secundum enim quod proponit de agendis quantum ad futuram mali, est signum eius prohibitio. Quantum autem ad prosecutionem boni est duplex signum voluntatis, nam respectu boni necessarii sine quo non potest voluntas finem suum consequi, est signum voluntatis præceptum. Respectu autē boni utilis, quo faciliori mō & conuenientiori acquiritur finis, est signum voluntatis consilium. Sed secundum quod voluntas impetum facit ad opus, attribuitur ei duplex signum. Vnum expressum quod est operatio, quod. n. quis operatur, indicat se expresse velle. Aliud vero est signum interpretatiuum s. permissio. Qui enim non prohibet aliquid quod impedire potest, interpretatiue vñ consentire in illud, hoc autem nomen permissionis importat.

Ad PRIMVM ergo dicendum, q̄ Deus, quamuis sit omnia potens & omnia sciens, non tamen omnia vult. Et ideo præter signa in creaturis inuenta, quib. ostenditur quod est sciens & potens & volens, voluntati assignantur quedam signa, vt ostendatur quid Deus velit & non solum quod est volens. Vel dicendum quod scientia & potentia non habent ita adiunctum modum passionis, sicut voluntas, prout in nobis inuenitur. Et ideo voluntas magis appropinquat ad illa, quę metaphorice dicuntur de Deo, quam potentia, vel scientia, & ideo signa voluntatis magis dicimus voluntatem metaphorice loquendo, quam signa scientię, & potentię, scientiam & potentiam.

Ad II. Dicendum, q̄ quamuis Deus non velit omne quod precipit, vel permittit, vult tamen aliquid circa hoc. Vult enim omnes esse debitores eius, quod precipit & ipotestate nostra esse id quod permittit, & hanc voluntatem diuinam præceptum & permissio significat. Vel potest dici quod voluntas signi, non pro tanto dī, quia significet Deum velle illud: sed quia id quod solet esse signum voluntatis apud nos, voluntas nominatur, non autē oportet, vt id quod solet esse alicuius rei signum, sit falsum quando ei non respondet id quod solet significare, nisi tunc tantum quando ad significandum illud adhibetur. Quamuis ergo precipere in nobis sit signum uolendi illud, non tamen quando documque precipit aliquid, vel Deus vel homo, oportet quod significet se velle illud esse. Vñ non sequit, q̄ sit signum falsum. Et inde est q̄ in actib. non semper est mendacium, quando cumque aliqua actio agitur per q̄ solet aliquid significari, si illud non subsistit, sed in verbo si non subsistit illud, qd̄ significat de necessitate, est falsitas: quia s. verba ad hoc sunt instituta, vt sint signa. vnde si non respondet eis signatum, est ibi falsitas, actiones autē non sunt ad hoc instituta, vt significant: sed vt aliquid per eas fiat: accidit autem quod per eas aliquid significetur. Et ideo non semper est falsitas in eis, si signatum non respondet, sed tunc tantum quando ad significandum applicantur ab agente.

Ad III. Dicendum, q̄ voluntas signi non est in Deo, sed a Deo: est enim aliquis Dei effectus talis, qualis solet apud nos voluntas hominis designari.

Ad IIII. Dicendum, q̄ voluntas Dei, quamuis

nō sit respectu mali ut fiat: est tamen respectu eius, ut impediatur prohibendo, vel in potestate nostra constituat permittendo.

Ad V. Dicendum, quod cum omne, in quod voluntas tendit, habeat ordinem ad finem, qui est uolendi omnia, mala autem careant ordine ad finem, omnia mala unum tenent locum sicut respectu finis, ita & respectu voluntatis diuinę: sed bona que ordinantur in finem, secundum diuersum ordinem, quem habent ad finem, diuersimode ad ea se habet voluntas, & pp hoc sunt diuersa signa de bono & meliori, non autem de malo & peiori.

Ad VI. Dicendum, quod voluntas signi non distinguitur contra voluntatem beneplaciti: per hoc quod est impleri, & non impleri. Vnde quantum uoluntas beneplaciti semper impletur, potest tamen ad uoluntatem signi aliquid pertinere, quod impletur. vnde ea que Deus precipit, vel cōtinet, que uult uoluntate beneplaciti. Distinguit autē uoluntas signi a uoluntate beneplaciti: quia uult ipse Deus, aliud est effectus eius, ut iam dictum est. Et sciendum est, quod voluntas signi tribus modis se habet a uoluntate beneplaciti, quedam enim est uoluntas signi, que nunquam incidit in idem cum uoluntate beneplaciti, sicut permissio qua permittit mala fieri, cum mala fieri nunquam uelit. Quedam enim semper in idem incidit, sicut operatio. Quedam uero quandoque incidit, & que non, sicut præceptum, prohibitio, & consilium. Et per hoc patet solutio ad ultimum.

ARTICVLVS III.

Utrum Deus de necessitate uelit quecumque uult.

QVARTO queritur, utrum Deus de necessitate uelit quicquid uult. Et uidetur quod sic. Omne enim æternum est necessarium: sed Deus ab æterno uult quicquid uult. ergo de necessitate uult quicquid uult. Sed dicendum, quod uelle Dei est necessarium & æternum ex parte uoluntatis, que est diuina essentia, & ex parte eius quod est ratio uolendi quod est diuina bonitas, non autem quantum ad respectum uoluntatis ad uolentem.

¶ 2 Sed contra, Hoc ipsum quod est Deum uelle aliquid, importat habitudinem uoluntatis ad uolentem: sed hoc ipsum quod est Deum uelle aliquid, est æternum, ergo ipsa habitudo uoluntatis ad uolentem est æterna, & necessaria. Sed dicendum, quod habitudo ad uolentem est æterna & necessaria, sed uolentem quod uolentem est in ratione exemplari: non autem secundum quod est in seipso, sicut in propria natura.

¶ 3 Sed contra, Secundum hoc aliquid est uolentem quod ad ipsum refertur uoluntas. si ergo ab æterno non refertur uoluntas Dei ad uolentem, secundum quod est in seipso, sed secundum quod est in ratione uolendi exemplari, tunc aliquid temporale, ut pote Petrum saluari, non esset ab æterno uolentem a Deo, ut. in propria natura esset: sed solummodo ab æterno esset a Deo uolentem, vt esset in rationibus æternis, quod patet esse falsum.

¶ 4 Præter. Quicquid Deus uoluit vel uult, postquam uult illud vel uoluit, nō potest illud non uelle, vel nō uoluisse: sed quicquid Deus uult, nunquam nō uoluit eo quod semper, & ab æterno uoluit quicquid uult. ergo Deus non potest non uelle quicquid uult. ergo de necessitate uult quicquid uult. Sed diceretur, quod ista procedit, secundum q̄ uelle Dei consistit